

Veus

La cooperació entre biblioteques, arxius
i museus en la conservació, la preservació
i la difusió del patrimoni a Catalunya

Francesc BALADA

La cooperació entre biblioteques, arxius i museus en la conservació, la preservació i la difusió del patrimoni a Catalunya

Galeries, biblioteques, arxius i museus (GLAM, en anglès) tenen un rol fonamental i compartit en el desenvolupament cultural i educatiu de la societat en tant que són les institucions encarregades de recollir, conservar i difondre el patrimoni cultural del país.

Els fons i les col·leccions han millorat molt la visibilitat quan s'ha pogut disposar d'una versió digital; en aquest sentit, portals com ara el del Patrimoni Cultural de Catalunya, el de la Memòria Digital de Catalunya i Europeana,

Ferran BARENBLIT

entre d'altres, han permès donar accés a la riquesa patrimonial del nostre entorn i també en l'àmbit internacional. Donar accés en obert a aquests continguts i a les seves metadades en projectes oberts i cooperatius (*Open GLAM*) permet noves formes de participació dels usuaris i facilita l'accés i la producció de nous continguts culturals i educatius.

En aquesta entrevista, hem demanat a la directora de la Biblioteca de Catalunya i als directors de l'Arxiu Nacional de Catalunya i del Museu d'Art Contemporani de Barcelona la seva visió del GLAM a Catalunya. Des d'aquí els agraïm la col·laboració.

Francesc BALADA

Director. Arxiu Nacional de Catalunya (ANC)
anc.cultura@gencat.cat

Ferran BARENBLIT

Director. Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA)
comunicacio@macba.cat

Eugènia SERRA

Directora. Biblioteca de Catalunya (BC)
eserra@bnc.cat

■ Biblioteques, museus i arxius mantenen una funció comuna en la conservació i preservació i difusió del patrimoni material. Quin és el rol que exerciu des de la vostra institució en aquest sentit i quins són els punts en comú compartits amb d'altres tipus d'institucions? Què aportaria un GLAM Catalunya «constituït»?

Eugènia Serra, directora de la Biblioteca de Catalunya (BC):

La Biblioteca de Catalunya té les funcions pròpies de biblioteca nacional definides en la llei del sistema bibliotecari de Catalunya: recollir, preservar i difondre el patrimoni. En el darrer document *Estratègia 2017-2021* <www.bnc.cat/Coneix-nos/Qualitat-i-estrategia/Estrategia-2017-2021> incorpora com a definició «una institució oberta, una col·lecció per descobrir, un lloc de trobada, aprenentatges i creació de coneixement». Aquesta nova definició està molt vinculada amb la difusió del patrimoni de manera oberta i gratuïta.

Des del 2005 la BC digitalitza i posa en obert a internet — de manera continuada — el patrimoni que conserva perquè pugui ser descobert, gaudit i utilitzat. Aquesta acció de difusió la fa des d'iniciatives col·laboratives com són

Memòria Digital de Catalunya (MDC) <mdc.cbbuc.cat>, ARCA (Arxiu de Revistes Catalanes Antiques) <www.bnc.cat/digital/arca> i Europea <europeana.eu>, la biblioteca digital europea, en què participa des de la fase de desenvolupament; en totes la BC hi té un rol de lideratge individual o compartit. En aquestes iniciatives, hi col·laboren institucions culturals de naturalesa diversa, però responen a diferents nivells de cooperació. MDC és un repositori comú en què les institucions publiquen les seves col·leccions, per mostrar-les juntes i que siguin recercables; Europea, un clar exemple de GLAM en l'àmbit europeu, és una eina potent, principalment de descobriment; cap dels dos casos respon, però, a una política de col·lecció comuna. ARCA presenta un grau de col·laboració més alt, ja que hi ha un treball previ de construcció i compleció de la col·lecció prèvia a la publicació, per bé que el seu àmbit és molt específic, el patrimoni hemerogràfic.

A Catalunya tenim força iniciatives vàlides sectorials d'arxius, biblioteques i museus, però inconnexes transversalment més enllà de col·laboracions puntuals i sense una reflexió conjunta prèvia. Si bé és cert que el nom no fa la cosa, sí que disposar d'una comissió, plataforma o similar que impulsés el treball cooperatiu entre les institucions GLAM, tant de l'àmbit públic com privat, contribuiria a trencar aquesta mena de treball estanc i pensar a llarg termini.

Una situació similar afecta la preservació digital. En el moment que documents i objectes es converteixen en bits, tenen molta casuística i solucions comunes.

La BC disposa d'un repositori de preservació des de 2009, anomenat COFRE (Conservem per al Futur Recursos Electrònics), en què guarda el seu patrimoni digitalitzat i el nascut digital (dipòsit legal i web), que actualment dóna servei, a més, a l'Ateneu Barcelonès, amb perspectives d'incorporar altres entitats, en tant que servei nacional. Altres organitzacions, tot i que poques encara, a Catalunya, han desenvolupat les seves pròpies eines amb aquesta mateixa finalitat.

La preservació digital és costosa i demana una especialització tecnològica i recursos que no estan a l'abast de tothom. Un conjunt limitat de repositoris de preservació digital, mantinguts i gestionats cooperativament podria ser la solució. És, doncs, necessari, dibuixar una política de preservació digital de país.

Una Comissió GLAM hauria de concretar l'estratègia a seguir en aquests àmbits, impulsar l'elaboració de pautes i recomanacions, avaluar i coordinar les iniciatives existents i impulsar-ne de noves (si s'escau) de caràcter nacional, i evitar duplicitats i inconsistències.

Òbviament, la BC no pot defugir la seva part de responsabilitat que aquesta plataforma no existeixi encara, però fa més de deu anys, quan les institucions vam iniciar els projectes de patrimoni obert, no disposàvem d'experiència en el context digital ni d'una visió estratègica prou compartida. Formalitzar una Comissió GLAM seria una bona manera de fer una declaració d'intencions pública i començar a fer camí; per reeixir, però, hauria d'anar acompanyada progressivament de recursos econòmics i personals.

Francesc Balada, director de l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC):

Els eixos fonamentals de l'acció de l'Arxiu Nacional de Catalunya són preservar el patrimoni documental del Govern i de l'Administració pública de Catalunya, del sector privat i de les persones del país, crear els instruments tècnics necessaris perquè la ciutadania del país pugui accedir plenament a les evidències de les accions de govern dutes a terme per l'Administració pública de Catalunya, i als fons històrics d'interès nacional, i difondre i explotar el patrimoni històric documental del país en benefici dels ciutadans i les institucions.

Aquestes tres grans accions de l'ANC tenen punts en comú no només amb els museus sinó també amb les biblioteques. Amb els museus, per exemple, l'ANC esdevé una peça fonamental i, moltes vegades, única, en la

Formalitzar una Comissió GLAM seria una bona manera de fer una declaració d'intencions pública i començar a fer camí; per reeixir, però, hauria d'anar acompanyada progressivament de recursos econòmics i personals.

identificació, contextualització i, fins i tot, en la capacitat per exercir els drets que els museus poden tenir respecte a peces o objectes de les col·leccions museístiques. El context de l'adquisició de peces, els treballs que se n'han fet, i el pensament i les idees dels autors i artistes, es poden cercar, reconstruir mitjançant els fons documentals de l'ANC i els productes d'informació i referència elaborats pel seu personal tècnic, i que poden oferir als museòlegs per a la seva tasca professional.

Quant als punts en comú amb les biblioteques, és evident que n'hi ha de ben clars. Un exemple el tenim amb els fons personals. Els productors o els hereus dels fons documentals sovint dipositen a l'ANC tota la seva producció documental, que no diferencien de la que els ha estat un suport per crear la seva obra. Polítics, empresaris i escriptors, entre d'altres, lleguen amb el seu fons documental la seva col·lecció bibliogràfica, que, sens dubte, reflecteix el procés de la seva obra creativa. Són exemplars sovint anotats, glossats, que poden relacionar-se amb obres de l'autor presents en la col·lecció d'una biblioteca o fins i tot amb obres d'altres autors. A partir d'aquestes connexions, els investigadors de l'obra d'un autor poden conèixer el context real de creació de l'obra a través dels documents en què l'autor de manera directa o indirecta n'explica la gènesi. L'ANC està fent un esforç molt important en tota mena d'accions i de recursos perquè les col·leccions bibliogràfiques contingudes en els fons documentals custodiats en el centre puguin arribar al màxim d'investigadors a través dels mitjans adequats, com ara catàlegs federats, cooperació interbibliotecària i articles de difusió.

Què aportaria un GLAM Catalunya «constituït»? Sens dubte, un avenç molt important pel que fa a economia d'escala en la inversió per fer les tasques de conservació,

Què aportaria un GLAM Catalunya «constituït»? Sens dubte, un avenç molt important pel que fa a economia d'escala en la inversió per fer les tasques de conservació, tractament tècnic i difusió del patrimoni cultural en els aspectes més comuns dels tres sectors.

tractament tècnic i difusió del patrimoni cultural en els aspectes més comuns dels tres sectors. Els recursos són escassos i, per tant, mancomunat accions ha de reportar més eficàcia i eficiència en la gestió d'aquests recursos i també, i molt important, una via d'accés i d'oferta a la ciutadania més rica i més directa evitant, a vegades, dispersió i confusió.

Ferran Barenblit, director del Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA)

El MACBA entén els fons artístics, bibliogràfics i documentals com un conjunt patrimonial que es gestiona des de la Col·lecció, l'Arxiu i la Biblioteca del Museu, amb objectius compartits i en molts casos metodologies de treball comunes. Com altres institucions dipositàries del patrimoni material, treballem per conservar-lo, visibilitzar-lo a través d'exposicions i activar-lo en programes públics i educatiu. El MACBA vol ser també un centre fonamental per a la recerca en l'art contemporani internacional i molt especialment en el català. Amb aquest objectiu, es va obrir el 2007 el Centre d'Estudis i Documentació MACBA, que des de l'arxiu i la biblioteca documenta les línies discursives del museu amb fons bibliogràfics i documentals procedents tant d'adquisicions com de dipòsits i donacions de fons d'arxiu.

El Centre d'Estudis i Documentació és una eina clau per a la institució. En primer lloc, en tant que ratifica la importància que té per al museu la biblioteca i l'arxiu, amb un edifici ben recognoscible, separat dels espais dedicats a exhibició. Ja des de l'inici, es constitueix com el cor del

museu i no una àrea annexa o secundària respecte a les altres del museu. A més, perquè el Centre prioritza no només la conservació sinó també la recerca en art contemporani. Sabem que cada vegada més serà clau conèixer la història de l'art català gràcies a la documentació que se n'ha pogut conservar. En l'evolució de la historiografia estem arribant al punt d'inflexió que va començar en la dècada dels noranta del segle passat, quan la cultura es converteix en digital i gran part dels documents que s'hi generen ja no són en format paper. Adaptar-se a aquest repte està sent fonamental.

Iniciatives comunes, com podria ser un GLAM Catalunya, contribueixen a compartir experiències entre els diferents professionals que s'ocupen del patrimoni, però el seu interès comú dependrà de la capacitat que tinguin per atreure el públic interessat en la cultura. Hauria de depassar l'entorn de gestió del patrimoni per actuar com a espai comú de difusió tant dels fons com dels serveis d'arxiu, biblioteques i museus.

■ Quin tipus de cooperació seria òptima en benefici del patrimoni nacional? Pot desenvolupar-se a partir de l'entorn digital d'aquest patrimoni?

MACBA:

La cooperació és òptima i imprescindible en la gestió i difusió del patrimoni nacional. Una de les dificultats importants de les institucions culturals que conserven patrimoni és garantir la preservació dels llegats artístics i documentals d'artistes, crítics i galeries, entre altres agents de l'art.

Preservar, catalogar i posar a disposició del públic el patrimoni són tasques complexes que tenen un cost elevat. Garantir la bona gestió del patrimoni no és una tasca d'una institució en solitari sinó d'una xarxa de diferents centres especialitzats que puguin compartir polítiques i recursos. Des de magatzems compartits, amb serveis comuns, fins al tutelatge comú dels llegats. En el cas del MACBA, ja tenim acords de cooperació amb altres museus per afavorir

la conservació del fons. En concret, col·laborem amb el Museu de Granollers, que conserva obra d'art de l'artista Jordi Benito, nascut a Granollers, i que va dipositar la part d'arxiu de l'artista al Centre d'Estudis i Documentació, on altres fons d'arxiu i llibres de la biblioteca el posen en context i reforcen els recursos de recerca.

Perquè la cooperació en favor del patrimoni sigui profitosa, ha de tenir el suport i l'ajuda de polítiques de preservació del patrimoni català sostingudes. La política cultural nacional ha de garantir la conservació i difusió dels llegats i ha d'ordenar les responsabilitats dels diferents tipus de centres. És imprescindible pensar a molt llarg termini i establir estratègies sostingudes en terminis molt elevats.

La cooperació pot propiciar les polítiques de préstecs de llarga durada entre museus catalans que facilitin la difusió de les obres en els contextos més adients. L'accés digital és fonamental i facilita la cooperació i els arxius compartits, però en l'art contemporani la difusió dels continguts en línia té un límit marcat pels drets d'autor, que per època afectarien tots els fons de l'arxiu.

El MACBA treballa actualment en la creació d'un repositori on preservar el seu patrimoni artístic i documental, nascut en digital o digitalitzat. El repositori donarà accés a obres de videoart i a una part molt important dels contin-

Iniciatives comunes, com podria ser un GLAM Catalunya, contribueixen a compartir experiències entre els diferents professionals que s'ocupen del patrimoni, però el seu interès comú dependrà de la capacitat que tingui per atreure el públic interessat en la cultura.

Hauria de depassar l'entorn de gestió del patrimoni per actuar com a espai comú de difusió tant dels fons com dels serveis d'arxiu, biblioteques i museus.

guts generats pel museu i que pertanyen al fons històric del MACBA (reportatges fotogràfics d'exposicions, materials de difusió i vídeos de conferències, entre d'altres).

En una institució especialitzada en les pràctiques artístiques contemporànies com és el cas del MACBA, la difusió a través de l'entorn digital té els límits marcats per la llei de drets d'autor, que afecta una bona part dels continguts i que fa que la visibilitat es pugui donar en un entorn presencial de recerca com és l'espai de la biblioteca, però no possibilita l'accés en línia ni un entorn compartit de continguts digitals amb altres institucions. Podem mostrar i compartir les dades descriptives, però no el vídeo, la fotografia ni el document complet en si mateix. En aquest sentit, pensant a molt llarg termini, seria interessant promoure les llicències obertes, tipus Creative Commons, que tenen un efecte molt positiu en el coneixement de determinats treballs que, d'una altra manera, possiblement siguin oblidats en el futur. Això és una decisió dels autors o dels drethavents i, per descomptat, cal respectar-la de manera escrupolosa.

El repositori, a més d'una eina de preservació, ha de facilitar usos educatius i generar activitats que explotin el contingut digital. Tant el repositori com la web del MACBA han de facilitar la difusió de projectes específics per a entorns digitals que generen nou patrimoni documental, que reflexionen sobre el patrimoni i que creen també nous continguts documentals (RWM, entrevistes a artistes).

ANC:

Qualsevol tipus de col·laboració entre els tres sectors patrimonials segur que serà beneficiosa pel que fa a la conservació, la descripció i el coneixement del patrimoni cultural nacional. Projectes compartits de preservació, descripció o difusió poden ser molt enriquidors per a cadascun dels actors i també, evidentment, per a la ciutadania.

Sens dubte els projectes de difusió i coneixement són els més fàcilment abastables. En aquest sentit, un nivell de cooperació rellevant ha de venir de la mà d'un entorn digital compartit que permeti l'accés al patrimoni documental nacional.

Si bé és gairebé impossible —si més no, en un futur immediat— l'accés remot a tot el patrimoni documental, no ho és a la informació sobre aquest (dades). És necessari que ens dotem de les eines tècniques i tecnològiques que ens permetin federar continguts, compartir documents —quan sigui possible— i generar coneixement (metaconeixement) sobre el nostre patrimoni cultural que puguin aprofitar tots tres sectors i la ciutadania. Ens referim als nous coneixements que es generen amb les dades obertes (*Open GLAM*) que els tres sectors podem aportar.

Experiències en els àmbits de difusió, com ara les plataformes Europea, Memòria Digital de Catalunya i Calaix, són referents que cal tenir en compte i potenciar.

BC:

L'entorn digital podria ser l'excusa o, millor, el mitjà per fomentar que arxius, biblioteques i museus treballem de manera més estreta. S'hauria de dibuixar una estratègia per als propers deu anys que garantis que el patrimoni GLAM de Catalunya es trobés representat a la xarxa en tota la seva dimensió de continguts, èpoques i tipologies. Actualment, cada institució, o en el millor dels casos, cada sector —arxius, biblioteques i museus— decideix

què difondre a la xarxa, de manera que no s'aprofita el potencial que una col·laboració en totes les fases del procés de difusió podria aportar. Si volem explicar la memòria de Catalunya a Internet —històrica i creativa— i fer-la prou interessant no només per a públics experts, sinó també per als ciutadans en general, hem de construir un discurs conjunt entre sectors que permeti oferir narracions completes entorn de persones, temes i esdeveniments.

Tot i que els avenços fets són rellevants pel que fa a quantitat —Catalunya té molts continguts disponibles a la xarxa—, cal un canvi de cultura en la manera que fem difusió del patrimoni. Atreure noves audiències significa entendre què volen els usuaris, en especial els usuaris potencials, que no són els habituals de les institucions de la memòria; són usuaris en molts casos allunyats dels circuits acadèmics, que hi podrien trobar continguts d'utilitat per a la seva professió i oci, però que no ens identifiquen com a font per localitzar recursos d'interès; la cultura digital demana reutilitzar, no només descobrir, l'ús intensiu de les xarxes socials, i fomentar la participació activa.

Una comissió GLAM també tindria un paper en aquest canvi de cultura, per obrir fòrums de debat i programar accions de sensibilització i comprensió del nou context

digital adreçades als professionals que treballem en les institucions GLAM, però també per donar l'oportunitat als ciutadans d'exposar els seus interessos, per crear projectes compartits amb les institucions i descobrir així el potencial del patrimoni de què disposem.

■ Hi ha prou coneixement de les col·leccions patrimonials catalanes? Hi ha una política de gestió? Què caldria per donar-hi més impuls?

ANC:

Si responguéssim sense reflexionar gaire, diríem que sí, que hi ha prou coneixement sobre els fons i les col·leccions patrimonials. Ens equivocàrem, però, ja que si bé hi ha força informació sobre els fons i les col·leccions patrimonials a Catalunya, hi ha poc coneixement.

Els tècnics dels tres sectors (arxius, biblioteques i museus) no tenen encara prou instruments d'informació global que els permetin generar coneixement sobre un fons, una col·lecció, una peça o un document. D'on els ve aquest coneixement, d'on els ve aquesta informació elaborada, contextualitzada que els ha de permetre prendre una determinada decisió tècnica que han d'aplicar a aquest bé del patrimoni cultural? Sovint, aquest coneixement els ve dels professionals dels arxius, que poden explicar la formació, la història i el tractament arxivístic d'aquell fons documental, i dels professionals de les biblioteques, que poden informar de les circumstàncies de l'ingrés d'una obra o del que el museòleg pot dir sobre les vicissituds de l'ingrés i la conservació d'aquella peça al museu.

En definitiva, caldria que es pogués articular alguna mena de plataforma comuna en què, mitjançant bones pràctiques, transferència del context del tractament tècnic, i cooperació i compartició d'actuacions, tot el personal tècnic dels tres sectors poguessin compartir sobre un mateix objecte d'estudi el seu coneixement tàcit per explicitar-lo i poder-lo conservar i comunicar tant entre els professionals presents com entre els futurs.

BC:

Pel que fa al coneixement de les col·leccions, disposem de diferents eines que permeten saber què hi ha. A més dels inventaris de béns patrimonials declarats, que manté la Generalitat de Catalunya, en l'àmbit de les biblioteques, disposem de catàlegs col·lectius, tant de col·leccions patrimonials com genèriques que recullen un percentatge elevadíssim del patrimoni en mans institucionals, el Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya, el Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya, i els catàlegs col·lectius de biblioteques de lectura pública. Els arxius de la Generalitat també treballen de manera coordinada en l'eina conjunta de descripció de fons Arxius en Línia, i els museus disposen del portal Museus en Línia, en què col·laboren museus de diferents administracions i tipologies. Són instruments de descripció i localització, però també donen accés en molts casos al contingut digitalitzat. Es tracta d'eines força utilitzades, amb un nombre de consultes significatiu, però de caràcter sectorial. No existeix una política de gestió transversal. Seria interessant dibuixar plans nacionals, en el marc de la Comissió GLAM esmentada abans.

Una assignatura pendent a Catalunya per impulsar el coneixement del patrimoni és la creació d'una finestra única, que mostri la nostra herència cultural de manera que sigui transparent per al ciutadà. Una mena d'Europeana catalana. Aquesta eina sumaria els continguts que ja es troben a la xarxa, i crearia una massa d'informació i coneixement molt més significativa en què seria més fàcil trobar resultats satisfactoris.

En general, les col·leccions patrimonials catalanes de biblioteques, arxius i museus són conegudes pels especialistes i investigadors que les necessiten per desenvolupar la seva tasca, però el grau de coneixement entre la ciutadania en general és probablement baix; no obstant això, no disposem, almenys a la Biblioteca de Catalunya, de cap estudi que pugui aportar dades concretes respecte al tema. Dur a terme un estudi

d'aquestes característiques ens podria proporcionar no només dades sinó també idees per actuar en la línia adequada.

Un punt i a part és el patrimoni en mans privades, en especial de col·leccionistes, és un patrimoni sovint amagat que sense una identificació de les administracions corre el risc de desaparèixer amb els seus propietaris. Arxius, biblioteques i museus fem accions de manera individual per identificar aquests col·leccionistes i mantenir l'alerta sobre el patrimoni que custodien.

MACBA:

El coneixement és molt desigual. Hi ha obres i figures que han tingut més impacte entre el públic general, però gran part dels artistes són desconeguts a Catalunya i encara més fora. Des del MACBA s'ha treballat per recollir i donar visibilitat a moments interessants en el passat de l'art contemporani, com és la dècada dels setanta, però hi ha artistes, especialment dones, que encara tenen molt poca presència en la col·lecció i l'arxiu. Volem treballar per reconsiderar aquestes llacunes i avançar també en la cronologia per aprofundir i donar a conèixer el que ha passat en les dècades dels vuitanta i noranta. És evident que tota la tasca que fem per reforçar aquestes línies des del patrimoni haurà d'anar acompanyada d'una bona política de comunicació i de difusió per arribar a segments de públic cada vegada més amplis.

Donar més impuls al seu coneixement és una de les principals funcions del MACBA. Això es fa en molts àmbits. La recerca és clau, tant la pròpia —la que posa en marxa el museu mateix per als seus projectes— com la que fan investigadors externs —tesis doctorals, per exemple—. Tota recerca crea un «efecte dominó» que sempre porta cap a altres coneixements. A partir d'aquest punt hi ha diferents àmbits de difusió que arriben fins a les exposicions del Museu, potser l'espai de més contacte entre art i un públic ampli.

■ Més enllà de la conservació del patrimoni, quins són o han de ser els objectius a curt i mitjà termini per a aquestes col·leccions i què s'està fent per aconseguir-los?

BC:

Els objectius són bàsicament tres: identificació de les col·leccions en mans públiques i privades (entitats i particulars), com a primer pas de protecció i difusió; fer créixer les col·leccions patrimonials públiques per assegurar-ne la conservació; invertir en digitalització i publicació en accés obert per reutilitzar-ho.

El primer objectiu ja s'està duent terme; en el cas d'entitats, la majoria col·laboren en els catàlegs col·lectius esmentats. La identificació de col·leccions particulars, com he comentat abans, és més complexa, ja que alguns col·leccionistes —no tots— prefereixen mantenir un cert anonimats.

Quant al segon objectiu, les col·leccions d'arxius, biblioteques i museus augmenten amb regularitat els seus fons, si bé amb menys o més intensitat depenent dels recursos disponibles. La Biblioteca de Catalunya, per exemple, fa créixer contínuament la seva col·lecció gràcies a diverses vies; rep el dipòsit legal en suport tangible, el nascut digital a internet i recull l'arxiu web. També completa les col·leccions gràcies a una tasca d'anys de fer conèixer l'acció de conservació i difusió que fa, que ha tingut com a resultat un nombre anual elevat de donacions que suposa recuperar de manera progressiva col·leccions patrimonials valuoses. Malgrat tot, la crisi econòmica dels darrers anys ha penalitzat l'adquisició de peces singulars que estan en venda directa o en subhastes. El creixement anual de la col·lecció de la BC se situa entre 140.000 i 200.000 documents anuals, dels quals entre el 45 % i el 50 % procedeixen del dipòsit legal.

Quant a la digitalització i publicació en accés obert, una bona part del patrimoni en domini públic de les bibliote-

ques es troba a internet, també els arxius i els museus han fet passos en aquest sentit; caldrà, però, completar el contingut de domini públic amb patrimoni subjecte a drets i abordar una gestió eficient sobre aquest que sigui sostenible des del punt econòmic, i satisfactòria per a tots els implicats: creadors, editors o productors i entitats de gestió, entre d'altres. Cal harmonitzar de manera sostenible el dret a la informació i a la cultura, amb els drets de propietat intel·lectual pel bé comú de l'accés a la informació, el coneixement i la memòria.

De manera addicional, en especial en el cas del patrimoni bibliogràfic, s'ha de resoldre el problema de les obres òrfenes. És necessari disposar de registres de cada país que facilitin la selecció de continguts que cal difondre.

MACBA:

Tal com dèiem abans, el MACBA dona visibilitat dels fons apropant el patrimoni a noves audiències, diversificant les formes d'accés a la Col·lecció. El mitjà són les exposicions (i la seva itinerància a altres centres nacionals i internacionals), les publicacions, el préstec d'obres i els documents. Per exemple, l'exposició que el Museu prepara per a la tardor de 2017 dedicada a Joan Brossa és el resultat d'anys de treball del nostre Centre d'Estudis i Documentació, una de les formes més eficaces de difondre el patrimoni sovint invisible. Serà un grandíssim projecte amb un clar vessant internacional.

Tal com es deia també abans, l'accés remot és important gràcies a una eina molt poderosa, el repositori digital del MACBA.

El Museu, d'altra banda, sempre ha tingut una forta incidència en l'àmbit internacional. Cada any el museu fa centenars de préstecs a altres institucions dels cinc continents. Menció especial mereix L'Internationale, la xarxa de sis centres europeus que té el suport de la Unió Europea. Aquests centres són el Museo Reina Sofía (Madrid), el Van Abbemuseum (Eindhoven), la Moderna Galerija

Quant a la digitalització i publicació en accés obert, caldrà completar el contingut de domini públic amb patrimoni subjecte a drets i abordar una gestió eficient sobre aquest que sigui sostenible des del punt econòmic, i satisfactòria per a tots els implicats: creadors, editors o productors i entitats de gestió, entre d'altres. Cal harmonitzar de manera sostenible el dret a la informació i a la cultura, amb els drets de propietat intel·lectual pel bé comú de l'accés a la informació, el coneixement i la memòria.

(Ljubljana), el MUKHA (Anvers) i el SALT (Istanbul). Amb ells s'ha treballat de manera particularment intensa, relacionant molts dels nostres projectes.

Com a part de la importància de la recerca, cal citar el PEI (Programa d'Estudis Independents), que descrivim com un dispositiu d'aprenentatge que es produeix en el dins-fora de la institució museu i que té com a objectiu fonamental mobilitzar el pensament crític des de la intersecció entre pràctiques artístiques, ciències socials i intervencions politicoinstitucionals. El programa és decidament internacional (al llarg de la seva història ha acollit estudiants de 27 països). Els continguts del programa s'articulen al voltant de grans àrees transversals: la crítica del discurs, la imaginació política, els estudis visuals, les investigacions artístiques, els estudis feministes, la teoria queer i la crítica decolonial. Els participants del PEI, tant el claustre com ponents i estudiants, tenen a la seva disposició tot el fons documental del museu per activar les seves recerques.

En tot cas, una de les màximes prioritats del MACBA és desenvolupar cada vegada més programes de recerca i difusió del fons com a manera d'assolir els objectius fundacionals.

ANC:

Des de l'àmbit d'arxius s'està avançant en la millora de les eines i plataformes que han de permetre a mitjà termini una transformació dels instruments de descripció, de manera que sigui més fàcil compartir els registres entre els centres. Les millores que s'estan fent en plataformes de gestió documental com ara GANC-GIAC s'orienten cap a la interoperabilitat.

També des de l'Arxiu Nacional de Catalunya podem avançar que estem iniciant el projecte de posar en obert moltes de les dades (bases de dades) que disposa l'ANC. Tanmateix, més endavant haurem d'afrontar el repte de posar en domini públic els documents (fons fotogràfics, i altres) que puguem comunicar de manera legal i permetre'n l'explotació a través de llicències Creative Commons.

Un altre aspecte en què l'Arxiu Nacional de Catalunya s'està esforçant i hi està invertint recursos és en l'aprofundiment en projectes ja iniciats i en què l'ANC és capdavanter, com ara la participació en la ViquiGLAM (Viquiarxius) i en l'EuropeanaPhotography.

Aquests tipus de projectes, bé siguin en un àmbit nacional o en un d'internacional, ens permetran a tots tres sectors col·laborar i intercanviar dades i, per tant, aportar un benefici conjunt al patrimoni nacional. ■

gràcies

A Caixa Enginyers complim 50 anys oferint solucions personalitzades a les necessitats financeres i asseguradores dels nostres socis. Aquest aniversari s'ha fet realitat gràcies a col·lectius com el COL·LEGI OFICIAL DE BIBLIOTECARIS-DOCUMENTALISTES DE CATALUNYA i per això volem celebrar amb tu el camí recorregut i el que ens queda per recórrer.

Ens esforcem per ser la teva Entitat de referència amb professionalitat, compromís i transparència. Tu ets la nostra prioritat principal.

Si vols conèixer-nos vine a les nostres oficines o contacta amb la nostra Oficina **DIRECTA** trucant al 93 312 67 25 de dilluns a divendres des de les 8.30 fins a les 19.00 hores sense interrupció.

SEMPRE
AL COSTAT
DEL SOCI

Caixa d'Enginyers

50 aniversari
1967 2017